МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

Г. А. Дмитренко, Н. В. Головач
Людський потенціал як драйвер економічного прогресу в Україні та світі *277*

І. Ю. Дропа
Оплата праці в епоху змін: адаптація до нової соціальної реальності *280*

ГУМАНІСТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ТА СУСПІЛЬСТВА: ОСВІТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ XXI СТОЛІТТЯ

І. І. Климкова
Основні виклики вищої освіти в умовах нових соціальних реалій *284*

Вацлав Шимек
Digital communication as a factor influencing the development of social skills in the education of children and adolescents in the conditions of the new social reality *288*

Є. Іщенко
Державотворча специфіка української літератури як складова сучасної європейської гуманітаристики *293*

М. Л. Яковенко
Сучасні тенденції трансформації Інституту вищої освіти *298*

А. Д. Божков
Сучасна роль ЮНЕСКО в інтеграції Цілі сталого розвитку (SDG 4) у вищу освіту *300*

О. А. Корман
Особливості впливу позитивної психотерапії на комунікативну функцію мозку *301*

О. В. Деренко
Теоретичні підходи до регіонального економічного розвитку *304*

Н. О. Белозьорова, О. О. Блажко
Шляхи формування мотивації до навчання в учнів сучасної початкової школи *307*

Ю. О. Мєлков
Гуманістичні засади соціальної та інституційної трансформації вищої освіти *309*

А. І. Левченко, В. І. Чуєнко
Проблема захисту прав жінок на сході України *311*

І. М. Левчук, В. І. Чуєнко
Міжнародно-правовий захист біженців та проблеми реалізації їхніх прав *313*

У звіті Робочої групи ЮНЕСКО під головуванням Жана Жузеля (2022) запропоновано універсальне впровадження курсів з екологічного переходу для студентів на перших курсах університету. Це свідчить про прагнення до глибокої системної трансформації вищої освіти, зокрема шляхом міждисциплінарного підходу та залучення студентів до практичної взаємодії з локальними спільнотами.

На глобальному рівні ЮНЕСКО відіграє роль платформи для формування освітньої політики. Завдяки таким подіям, як Всесвітня конференція з вищої освіти у Барселоні (2022), здійснюється обмін найкращими практиками та ідеями щодо включення принципів сталого розвитку в університетське середовище. Участь понад 150 країн підтвердила загальне визнання ролі освіти як двигуна сталого розвитку.

Проте, за даними глобального моніторингу ЮНЕСКО, лише близько 19 % країн перебувають на шляху до повного досягнення SDG 4 до 2030 року. Це свідчить про потребу в прискоренні процесів трансформації та підтримки університетів у розбудові спроможностей.

ЮНЕСКО також розвиває системи моніторингу через впровадження метрик і індикаторів, що дозволяють відстежувати прогрес: від частки населення з доступом до вищої освіти до оцінювання якості та результатів навчання. Важливою ініціативою є платформа Sulitest (TASK), яка дозволяє університетам оцінювати рівень обізнаності студентів з тематики ЦСР.

Особливе значення має підтримка країн, що розвиваються, і постконфліктних регіонів. Для України, яка включила SDG 4 до Стратегії розвитку вищої освіти 2022–2032 рр., рекомендації ЮНЕСКО та міжнародні освітні рамки є орієнтиром у забезпеченні якості, інклюзивності та кліматичної відповідальності в освітньому процесі.

Таким чином, сучасна роль ЮНЕСКО полягає не лише у виробленні політики, а й у практичному сприянні трансформації вищої освіти шляхом:

- розробки міжнародних стандартів;
- підтримки впровадження компетентнісного підходу;
- координації глобального партнерства;
- методичної допомоги університетам;
- відстеження прогресу через метрики.

Реалізація SDG 4 є критично важливою не лише як інструмент освітнього розвитку, але і як стратегічна платформа для формування нової генерації громадян, здатних ефективно відповідати на виклики сталого розвитку, кліматичних змін і соціальних трансформацій.

О. А. КОРМАН

Doctor of science in education, Profesor, МАУП
ORCID: 0009-0000-3527-5993

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ НА КОМУНІКАТИВНУ ФУНКЦІЮ МОЗКУ

Людський розум — це “Плетючий візерунки” механізм, який думає думки. За допомогою думок розум плете нейронні зв’язки — візерунки енергії, що утримує і

з'єднує електрони для майбутньої матеріалізації думок. Завдяки його нейрон-пластичності образи допомагають зрозуміти функціонал того, що відбувається з нами [2].

Коли думки повторюються знову і знову, наприклад, коли стресова чи травматична подія "програється у свідомості" знову і знову, застигаючи в моменті і, не даючи організму відновити ресурси симпатичної та парасимпатичних систем, вони вкарбовуються у підсвідомість. А коли ми концентруємося на якійсь думці, неважливо, позитивній чи негативній, то вона знаходить образ у підсвідомості, який спливає в мисленні постійно, у випадку ПТСР, у вигляді флешбеків, інтрузій, кошмарів, снів. Наприклад, якщо постійно думати, що ти не знайдеш гідного супутника життя, ця думка укорінюється в підсвідомості, формуючи чітке уявлення про життя без супутника життя. Ця енергія плете візерунок енергії, утримуючи електрони разом, що й матеріалізується в результаті, як реальність життя.

"Філософ Декарт (1596–1650) розглядав тіло і мозок, як машину" [3, с. 28]. І це цілком може бути машина часу, бо мозок дозволяє подорожувати у спогадах в минуле, та у мріях в майбутнє. "В XVI столітті для функцій мозку використовували метафору "театр в голові" [3, с. 28]. І так протягом життя ми дивимося кіно чи то спостерігаємо вистави, спершу, дивлячись на життя сім'ї та рідних, потім, переживаючи події у своєму житті, прокручуючи ці сюжети та історії у себе в голові, зберігаючи не лише образи, а й звуки тощо, які в подальшому можуть слугувати психологічним тригером для спогадів, які впливають на психологічне здоров'я. І, щоб створити в сучасних умовах здоров'язбережувальний простір для особистості, треба розуміти психотерапевтичні особливості впливу на комунікативну функцію мозку.

Комунікативні функції мозку впливають на психічний стан людини, який визначається, як наявний, відносно стійкий рівень психічної діяльності, що виявляється у підвищеній чи зниженій активності особистості; це — психологічна характеристика людини, що відображає її тривалі, статичні душевні переживання; є ефектом (наслідком) психічної діяльності та її фоном.

Психічні стани впливають на протікання психічних процесів, а повторюючись часто, набувши стійкості, можуть стати властивістю особистості. Поведінка і діяльність людини в будь-який проміжок години залежать від того, які саме особливості психічних процесів і психічних властивостей особистості виявляються протягом цього періоду, тобто від її психічного стану, що впливає на: особистість та її форми психіки, і можуть проявлятися, як Стрес, Афект, Страх, Гнів, Сором, Радість, Тривожність, Агресія, Депресія тощо.

Говорячи комунікативні особливості мозку, про сприйняття інформації мозком, Лучано Фадіга [4], професор Університету Феррари (Італія), учений-нейрофізіолог, член Пармської групи, що відкрила дзеркальні нейрони, зазначає, що наш мозок — це класифікаційна машина. Мозок розподіляє все, що бачимо, на безліч категорій. Мозок породжує асоціації, зв'язки між предметами та поняттями, групуючи об'єкти за різними параметрами. Наприклад, цегла відноситься до понятійної групи будматеріалів і водночас може бути узагальнена з червоним яблуком за колірною ознакою, або як геометрична фігура, або як будівельний матеріал, або як знаряддя вбивства. Архівація відбувається відповідно до первинних відчуттів та вражень, які викликала у людини цегла. Ми робимо все це автоматично, не замислюючись, це робить наш мозок.

Таким чином, для обробки інформації, для мозку в моменті часу є актуальним все: увага, яку ми зосереджуємо на проживанні подій, інтерпретації самих подій, деталі, звуки, образи, відчуття, сенси, які вклали в події, бо все це в решті-решт впливає на психічний особистості.

Таким чином, в психотерапевтичному процесі ми, як фахівці, можемо працювати як із комунікативними функціями мозку, впливаючи на психічний стан, так і з психічними станами, впливаючи на обробку мозком інформації, формуючи нові сенси щодо подій, як у минулому, так і теперішньому в майбутньому (що має статися).

Позитивна психотерапія, як інтегративний метод, який включає елементи гуманістичної, системної, психодинамічної, а також когнітивно-поведінкової терапії, допомагає пацієнтам і клієнтам розпізнати та розвинути свої здібності, сильні сторони, ресурси та потенціал, як фактор формування здоров'язбережувального простору особистості.

Психотерапевтичними особливостями впливу методу позитивної психотерапії на комунікативну функцію мозку є: Принцип Надії, Принцип Балансу, Призивний підхід (акцент на мобілізації наявних можливостей і потенціалу для самодопомоги), Базові актуальні здібності кожної людини [5], Терапевтичне використання казок, історій і притч, бойок, метафор, анекдотів, фольклору тощо в роботі з образами в комунікативний функції мозку [6].

Справа в тому, що усі міфи різних народів світу, притчі, приповісті, байки, фольклор, перекази тощо різних часів різних народів світу зібрані і викладені Джозефом Кемпбеллом [1] як драматургічне надбання людства, мають однакову з психотерапевтичним процесом структуру. А саме: жила-була проста без над здібностей людина, яка пережила безповоротну (травматичну) подію; не стала уникати травму, а прийняла її; натомість не визнала позицію жертви, а пішла на зустріч з травмою (проблемою) та її наслідками; в процесі роботи (терапії) зі своїм внутрішнім конфліктом і зовнішнім викликом (конфліктом) відкрила нові горизонти себе, набула нових звичок та здібностей, супер здібностей: прощати, любити, приймати, визнавати, позитивно інтерпретувати і тлумачити події, і повернулась до свого життя зціленою та зміцнілою.

Зі свого боку психотерапія — це не лише про зміни, а багато в чому про прийняття речей, які ти не можеш змінити. Ви не можете змінити той факт, що отримали психологічну травму, яка вплинула на вас. Але разом з тим, ця травматична (безповоротна) подія змушує людину стати на "шлях героя", як це визначає Джозеф Кемпбелл в своїх книзі "Герой із тисячею облич" [1], кинути виклик внутрішнім і зовнішнім конфліктам та викликам, пройти перешкоди, кризи, найти нові точки опори та нову надію, змінитися і повернутися до свої травматичної події зміненим та з новими сенсами, тобто стати героєм.

З самого свого дитинства і протягом всього життя люди слухають казки, читають книжки, дивляться кіно тощо, де сюжети весь час будується на однаковій структурі "шляху героя", як сталому інструменті драматургії. Саме тому позитивна психотерапія, як метод, який активно використовує в психотерапевтичній практиці байки, притчі, приповісті, цитати, образи, історії тощо в психотерапевтичному процесі, на що робить акцент автор методу Н. Пезешкіан в своїй книзі "Торговець і папуга" [6], є максимально сприятливим психотерапевтичним методом клієнтами.

Ці напрацювання важливі як для клієнтів, пацієнтів, так і фахівців.

Висновки

1. Психологічно сильні особистості, які мають розвинуту комунікацію із самим собою та високі комунікативні навички для роботи з оточуючими, яких здебільше потребує сучасне суспільство, бувають набагато вразливішими, ніж здається. Сильні особистості несуть відповідальність не лише за себе і навіть не за близьких, вони відповідають за весь "світ", що потрапив до їхньої орбіти, бо сила притягує до себе. Сильні особистості зовсім не здоровіші від усіх інших. Просто вони точно знають,

що багато що залежить від них. І вони знать, як реагувати в умовах нової соціальної реальності, маючи в арсеналі позитивні інструменти самопомочі.

2. В теперішні часи України ми, як психологи, волієм мати результат якомога швидше, тому метод Позитивної психотерапії ефективно проявив себе, як коротко-строкова терапія, в контексті усвідомлення клієнтами свого власне індивідуального, отримавши діагностичний ефект щодо покращення психічного стану клієнтів.

Джерела

1. *Джозеф Кемпбелл*. Герой із тисячею облич. Л.: Terra Incognita, 2020, 416 с.
2. *Джон Кехо*. Квантовий воїн. Х.: Книжковий клуб "Клуб Сімейного дозвілля", 2020. 288 с.
3. *Дік Свааб*. Ми — це наш мозок. Х.: Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2018. 496 с.
4. *Лучано Фадіга*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Luciano_Fadiga (дата звернення 01.05.2025)
5. *Носсрат Пезешкіан*. Психосоматика і позитивна психотерапія. (Електронна книга, 2008): URL : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-211-69499-2_73 (дата звернення 01.05.2025)
6. *Носсрат Пезешкиан*. Торгівець і папуга. Східні історії у психотерапії. К.: Akonit, 2004. 149 с.

Науковий керівник — **О. Б. Мельничук**,
канд. психол. наук, доцент МАУП.

О. В. ДЕРЕНКО

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти "доктор філософії" (Phd)
Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу
Міжрегіональної Академії управління персоналом

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Вивчення економічного розвитку є однією з найважливіших областей досліджень в економіці та політичної економії. Класична і неокласична економіка розглядає розвиток з точки зору ефективного розподілу обмежених виробничих ресурсів, які підтримують оптимальний ріст, виробництво і постійне розширення асортименту товарів і послуг. Замість цього, новий економічний підхід до розвитку аналізує соціально-економічні, політичні та інституційні аспекти. механізми, які прискорюють економічне зростання, підвищують рівень життя людей і скорочують бідність, нерівність доходів та насильницькі злочини [1].

Регіональний розвиток є багатовимірною концепцією з великою соціально-економічною різноманітністю, яка визначається безліччю факторів, таких як наявність природних ресурсів, якість і кількість робочої сили, наявність і доступ до капіталу, продуктивні та накладні інвестиції, підприємницька культура та ставлення, фізична інфраструктура, галузева структура, технологічна інфраструктура та прогрес, відкритість, системи державної підтримки тощо [2].